

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΚΑΒΑΦΗ

Ο ποιητής πού ήξερε νά κολακεύη τούς πάντας. Τά «ώραία μάτια» τού Σαντορινιού. Τό «ώραίο ένερμο» τού κ. Καρκευλάνη. Τά δυό σάιτσα τού κ. Κεφαλήνευ. Γιατί ο Καβάφης δέν ταξείδευε. Ο ποιητής και οι πρώην φίλοι του, κλπ. κλπ.

Καβάφης άποτά και πάλιν επαιρωτότητα. Νέα διάλεξις πρόκειται νά δοθῆ κατ' αὐτάς γιά τόν 'Αλεξανδρινό ποιητή στην αἴθουσα τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας, ἀπό ξένο αὐτῆ τῆ φορᾶ. Ἄλλα δέν πρόκειται στη σελίδα αὐτή νά γίνῃ λόγος γιά τό ἔργο του. Πρόκειται γιά τ' ἀνεκδότα του. Τά ἔξυττα ἀνεκδότα του, πού δέν εἶναι θνατόν νά ληρονηθούσιν ὅσοι ξηρανα διόλου του, ὅσοι τ' ἀκούουσιν, ὅσοι τ' ἀπόλαυνουσιν. Εἶνε τόσο προσωπικά (αὐτό εἶνε τό κακό του), πού δύσκολα μορεοί νά τά ἐπαναλάβῃ κανεῖς. Καί ὅμως, ὅλοι ὅσοι τόν ἐληθίσαντα νά ἐπαναλαμβάνουν, ὅλοι προσπαθοῦν νά τόν μιμηθοῦν, στά καφενεῖα, σέ φίλικές συγγεντρώσεις ἢ σέ σαλόνια.

Στόν Καβάφῃ ἄρεσε πολὺ νά κολακεύῃ. Ἐξένη, λεπτῆ, χαιδευτικῆ ἢ κολακία του, ἔδ μπορούσε νά τὸ ἐξασφαλίσει λαμπρῆ θέσι σέ καμιά βασιλικῆ Αὐλῆ τοῦ μεσαιῶνος. ἤξερε καλά τίς ἀνθρωπίνες ἀδυναμίες (πού εἶνε ἄλλωστε καί ὁ ἴδιος), κ' ἐννοοῦσε νά ἐξαριστήρη κάθε φίλο του. Δέν ἔχανε τίποτα, κατά τῆ γνώμη του, ἂν ἔλεγε σ' ἕναν ἀνθρώπο μερικά καλά λόγια, ἔστω κ' ἂν δέν ἀνατοκοινοῦντοσαν μὲ τὴν πραγματικότητα. Ἐτοῖ κατώφλιον ν' ἀνακαλίπτῃ στόν καθένα χαρισίατα, τὰ ὅποια δέν εἶχε πάντα.

Πρὸ χρόνον, μεταξύ τῶν νέων πού σόγγαζαν στό σάιτι του, ἦταν κ' ὁ ποιητής Νικόσ Σαντορινιός. Ἐνα βράδι, ἀργά, όταν ἡ παρέα σηκώθηκε νά φύγῃ, ὁ Καβάφης εἶπε στό Σαντορινιὸ νά μείνῃ πέντε ἀκόμα λεπτά. Αὐτό ἦταν ἐνδοεῖξις ξεχωριστῆς ζωῆς, πού θά κολάευνε τὸν καθένα. Ὁλο περιεργία ὁ Σαντορινιός, κώθηκε πάλι. Σάν ἐμειναν μόνοι, ὁ Καβάφης συνέχισε τῆ φιλοσοφικῆ ζουδέντα ἀποκεῖ πού τὴν διεκορε προτιήρη.

Ξαφνικά, μὲ τό ποτήρι τοῦ οἴνου στό χέρι, σταμάτησε, τὸν γάτταε καλά καί τοῦ εἶπε :

—Τί ὄραία μάτια ποῦηξες, καίμενε Νικόσ !... Ὁ Σαντορινιός, ἀπίος καί αἰθῶς καθὼς ἦταν, περιόρατηξε γιά τὴν κολακεία καί εἶπε μισοθυμώμενος :

—Τί ὄραία, κίριε Καβάφῃ, αἴφῃ τό ἐνα εἶνε... αἰ-λοῖθοφοο !...

Ὁ Καβάφης τοῦ ζήτησε φίλικά τὸν ὄμο καί τοῦ εἶπε μὲ περισσώτερη θέρημ :

—ἤξερα πάντα πὸς δέν σ' ἄρεσεν ἡ κολακεία. Στῆ δεύτερη αὐτῆ καί μεγαλειότερη κολακεία, ὁ Σαντορινιός ἐπρωτήρησε νά μὴν ἀπαντήσῃ. Τὴν κατάλαβε ὄμως.

Κάποιο ἄλλο βράδι ἐπεσεφῆθη τὸν Καβάφῃ ἕνας φίλος του, πού λεγόταν Καραουλάνης. Ἦταν ἡ ἐποχῆ πού ἕνα-δινὸ Ἀλεξανδρινὸ τοῦ εἶχαν στήσῃ φιλολογικὸ πόλεμο. Ὁ Καβάφης, εἶπε γιά νά τὸν τραβήξῃ περισσότερο μὲ τό μέρος του, εἶπε γιά νά τὸν κἀνῃ νά γυρίσῃ καί νά τὸν ἱερασιπύσῃ, ζήτησε νά τὸν κολακεύῃ. Καί σέ μιὰ στιγμή ἐνθουσιασμοῦ, μὴ βρίσκοντας τίποτ' ἄλλο νά τοῦ ἐπανέσῃ, φώναξε :

—Καραουλάνης ! Τί ὄραίο ὄνομα !... * * *

Ὁ Καβάφης δέν ἐπέτηρε νά κολοροφήσῃ κανέ- νου σάιτου του, ἂν δέν τοῦ ἄρεσε τὸ ἴδιον. Καί τοῦ ἄρεσαν συνήθως ὅσα τὸν παρουσιάζαν νεώτερο καί ὅσα τὸν κολάευναν. Διαφορετικά τὰ ἔραξε. Κάποτε ὁ γνωστός Ξυλοκόφος Κεφαλήνευ κατορῶθηκε νά φτιάξῃ ἕνα σάιτσο ὅσοσ το ἦθελε ὁ ἴδιος κ' ὄχι σύμφωνα μὲ τό γούστο τοῦ καυτῆ.

Ἐψαν στό σάιτι τοῦ οἴνου, όταν ὁ καλλιτέχνης τὸν παρακάλεσε νά ποζάρῃ.

Μπόρας ἦταν ἡ ἴδια ἡ γυναῖκα του, ἡ ὅποια, ὄστερα ἀπὸ τῆ δραματικῆ περιπέτεια πού συνέβη τὸν Βιζάντιο, ἔνοιωσε Ξαφνικά νά Ξαναγεννιέται στην καρδιά τῆς ἡ παλιὰ ἀγάτῃ γιά τὸν ἄνδρα τῆς !...

Ἐγινε ἀναθεώρησις τῆς διαίτης — καί τότε ἀπεδείχθη ὅτι τοῦς Πρᾶν- πῆες τοῦς εἶχε σκοτώσει πράγματι ὁ Καστιγιόν καί ὅτι ὁ Μπόρας ἄφρησε νά τὸν καταδικάσῃ, γιά νά μὴ λησθῇ τὴν ἀδελφῆ τοῦ ἔνοχου. γιά τὴν ὅποια εἶχε ἀποθανεῖ ἕνα παροδικὸ ἀσθμα.

Ἡ ἀποθνήσκα αὐτῆ τοῦ Πορτογάλου ἐξετιμήθη τόσο ἀπὸ τὸν πρωθυπουργὸ Γροβὴ, ὅστε, μετὰ τὴν ἀποφασίαια τοῦ Μπόρας, διώθηκε ἀπὸν καί τὴν γυναῖκα του ἐπιστάτες στό Μουσειὸ τοῦ Λοῦβρου. Ὅσο γιά τὸν πραγματικὸ δολοφόνο, τὸν Καστιγιόν, ἔλαβε τὴν τιμωρία πού τοῦ ἔβριξε, ἀφρο τὸ δικαστήριον ἔλαβεν ἄτ' ὄμνη τὸν ὄς ἐλαφρυντικὸ τῆς θέσεος τὸν το γεγονός ὅτι φανερώσε μόνος τοῦ τὸ ἐγκλήμα τοῦ ἀδιάρρονον ἂν αἱ ἔνοχοι δέν τὸν πιστεύανε. Καταδικάστηκε σέ δεκαπέντε ἐτῶν καταναστασιακὰ ἔργα στά κάτεργα τῆς νήσου τοῦ Ρέ...

—Ἄν δέν μ' ἄρεσις, θὰ τό σίσις, εἶτε ξεροῦ ὁ Καβάφῃ. Καμιά ἀντίρρησης. Τό σάιτσο ἔγινε, ὁ Καβάφης τὸ ἐξέτασε κ' ἐμεινε...ἐνθουσιασμέ- νος. Ὅτε οὐτιδές, ὄτε τραχιεῖς γράμμιες. Παρουσιάζοταν νεώτερος σμφωνια μὲ τὴν ἐπιθυμία του, καί ὄραιος... —Αὐτό εἶνε γιά ὄνα, κίριε Καβάφῃ, εἶτε τότε ὁ Κεφαλήνευ. Τά- ρα ἄρελε νά φτιάξω ἀκόμα ἕνα. —Ἀκόμα ἕνα... πηθῶσις ὁ Καβάφης, μὲ κάποια ἀνησυχία. Φανατῶμενος ὅμως ὅτι θὰ τό ἔχαν σάν τὸ πρῶτο, δέχτηκε. Μά ὅ- ταν τό σάιτσο ἐτοιμάστηκε, ὁ Καβάφης εἶδε πὸς τὸν παρουσιάζε γα- μάτον οὐτιδές. —Νά τό σίσις ! φώναξε ὁ ποιητῆς μὲ συγκρατημένο θυμό. —Ἐνε γιά μένα, εἶτε ἥμεμα τότε ὁ Κεφαλήνευ. Καί φίλαξε τό σάιτσο μὲ τὸν πραγματικὸ Καβάφῃ.

Στόν Καβάφῃ δέν ἄρεσε νά ταξείδεῖ. Πρῶτον γιά νά μὴ διαλύσῃ τοῦς θρούλους, πού εἶχαν δημιουργηθῇ γι' αὐτόν στην Ἑλλάδα γύρω ἀπὸ τῆ ζωῆ του, δεύτερον ἀπὸ ἀδιαφορῆ καί τρίτον γιάτι ἀγαποῦσε τόσο πολὺ τὴν πόλι τὸν Πτολεμαίων, ὥστε δέν ἦθελε ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπ' αὐτήν.

Στόν κ. Ἀντώνη Μπενάκη, ἕναν ἀπὸ τοῦς καλοῦς τοῦ φίλου, πού τὸν ἔβιασε νά ἔρθῃ, καί νά ἐγκατασταθῇ στην Ἀθήνα, ἔλεγε :

—Δέν γίνεται. Ἡ πλατεία Μαχμάτιε Ἄνω εἶνε θεία μου, ἡ ὁδὸς Σοφ- ρῆ εἶνε πρώτη μοι ἐξᾶδέλφῃ καί ἡ ὁδὸς Ραμλίου δεύτερη !... Πῶς νά τῆς ἀφήσω, καίμενε ;...

Οἱ Ἀθηναῖοι δέν θὰ ἐληθῶντοσαν βέβαια τὸν Ἑλ- ληνόγαλλο ποιητῆ καί τραγουδιστῆ (βαρῆσονο) Ἀ- λεκ Σκουφῆ, ὁ ὁποῖος δολοφονήθηκε ἀόμοις πρό- περοι καί μυστηριωδῶς στό Παρίσι. Ὁ Σκουφῆς ἦταν Ἀλεξανδρινός, ἔξοδος ὄμοσ στό Παρίσι. Ἐ- πείτα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπουσία, ἀνηγγέλλῃ ἡ ἐπι- στορῆ τοῦ στην Ἀλεξάνδρεια μὲ μεγάλα προσημα- τια στός τοίχους. Παρεμὰ ψηφία Γαλλικά ἀνηγ- γελίαν ὅτι ὁ «Ἀλεξ Σκουφῆς θὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸν «Ριγολέτο» μὲ ἱταλικὸ θῆσσο.

Τό γεγονός ἐσχολιάζετο στό σαλόνια τοῦ Καβά- φῃ. Ἐνας ἀπὸ τοῦς νέους λογογράφους, πού δέν ἐγνώριζε διόλου τὸν παλιὸ Ἀλεξανδρινό, ρώτησε τὸν Καβάφῃ μὲ ἀπορία :

—Μά ἐπιτέλους ποῦ εἶνε τ' ὄνομά τοῦ, Σκουφῆς ἢ Σκουφί, ὅπως λέει τὸ πρόγραμμα ;

Καί ὁ Καβάφης, μὲ παιγνιδιάρικο ἔρωσ :

—Τί σκουφῆς, τί σκουφί, τὸ ἴδιο γινεαι... * * *

—Ἐλα στην Ἀθήνα, τοῦ ἔλεγε ἕνα βράδι ἡ Μα- ρίκα Κοτοπούλη, πού ὀλίγον ἐτῶν, όταν ἔπαυε στό θέατρο «Ἀλάμπρα» τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐκεῖ θὰ μισοκομοῦ μὲ σε περιμυθούσε.

Βρισκόμαστε στό καμαρίνι τῆς καί ἦταν προστάτ ὁ Κέλλης καί ὁ μακαριτῆς Γιώργος Πετρίδης. Ὁ Καβάφης εἰσαχρίστηκε τῆ Μαρίκα, προσθέτοντας ὅτι δέν ταξείδεῖ ποτέ.

—Μά γιάτι, τέλος πάντων, δέν τ' ἀποφασίζεις ; Ὁ ποιητῆς, μὲ τὰ χέρια στις τσέπες, δέν ἀπαν- τοῖσε. Ἐπειδὴ ὄμοσ τὸν στενοχωροῦσαν καί ὁ ἄλ- λος, ἀναγάρτασε νά μιλήσῃ :

—Ἐγὼ κ' ὁ Λιάτσος (ὁ διευθυντῆς τοῦ «Ταχυδρομίου» τῆς Ἀλε- ξανδρείας), μοιάζομε σαν δυὸ μῆνες, κολιμῶμε σὸν τοῖχο τὸν γε- νιῶνα. Οὐτ' ἔκρινος τὸ κοινὰ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, οὐτ' ἐγὼ.

Ἐγεία γενικά ἀκούστονον. Μά ἡ Μαρίκα ἀναπρωθήθηκε ἀμείλιχῃ :

—Καλά, Ξαντάε, ἂν καμιά φορὰ ἔρθῃς στην Ἀθήνα, σέ πῆνε τό σάιτι θὰ μείνῃς ;

Τομιοδιά ὁ Καβάφης. Κατέβασε τὰ μεγάλα ματόφιλά του. Ἡ τραγικῆ ὄμοσ ἐρωτικῆς ἀκούστηκε Ξαντά :

—Σέ τίνος τὸ σάιτι ; —Σέ τίνος ; ἀκούστηκε καί μιὰ ἄλλη φωνή.

Ἦταν τὸ Μήτρο Μινράτ, πού μῆκε ἐκείνη τῆ στιγμῆ στό καμαρίνι τῆς Μαρίκας νά ζητήσῃ κάτι.

Ἡ ἀμνηστία τοῦ Καβάφῃ μεγάλωσε. Σήκωσε τὸ βλέμμα ἔφωσε τὰ φροδία κ' ἄρχισε νά κιντῆται πότε τῆ μὴ καί πότε τὸν ἄλλο.

—Δέν ξεροῦ, μὰ ἂν καμιά φορὰ ἀποφάσιζα νά ταξείδεῖνω, κοντὰ σου βέβαια θὰ ἐρχόμουν !... —Χρῆσὸ τὸ στόμα σου ! φώναξε ἡ Μαρίκα. Καί σπρώχθηκε ὀρμητικά ἀπὸ τῆ θέσι τῆς καί κατὰ τῆ γνωστῆ, τὴν πολὺ γνωστῆ συνθήβια τῆς, τὸν φίλησε στό στόμα !...

Μά ὁ ποιητῆς, ὅπως καί ὁ Λιάτσος, δέν ταξείδευαν. Ὁ πρῶτος γιά νά μὴν ἀλαργεῖν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ὁ δεύτερος ἀπὸ ἀμείλια. Μόνον ἡ ἀμείλιχη ἀνάγκη τοῦς ἔφερε στην Ἑλλάδα ἀποστῆ καί τοῦς δού.

Γ. ΠΙΕΡΡΙΑΪΣ

Ο ποιητής Κ. Καβάφης (Σκίτσος τὸ Κ. Φ. Ἀντωνιάδου)